

УДК 351.83:316.334.3

[https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-3\(31\)-6](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2022-3(31)-6)

Мацола Ігор Володимирович,

аспірант кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, e-mail: kafedrapa@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-9601-1692>

Matsola Ihor Volodymyrovych,

Phd Student, Department of Public Administration, Inter-regional Academy of Personnel Management, 03039, Kyiv, Frometivska str., 2, e-mail: kafedrapa@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-9601-1692>

ІНСТИТУЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Анотація. У статті проаналізовано одне з першочергових завдань сучасної публічної політики – забезпечення якісного управління всіма сферами суспільного життя та побудова сильної соціальної держави. Головним атрибутом такої є реальна відсутність бідних та працюючий механізм захисту соціально незахищених верств населення. При цьому добробут суспільства забезпечується не лише перерозподілом власності на користь інших, а стимулюванням і забезпеченням активної, ініціативної діяльності всіх громадян. безпосередньо залежить від фінансово-економічного стану країни, складається з активної та пасивної складових. Визначено, що активна соціальна політика регулює трудові відносини, ринок праці та зайнятість, населення забезпечуючи робочі місця, пасивна – спрямовується на підтримку соціально незахищених верств населення.

Ключові слова: публічна соціальна політика, публічне управління, механізми публічного управління, соціальна держава, соціальний захист.

THE INSTITUTIONAL MECHANISM OF PUBLIC MANAGEMENT OF THE SOCIAL SPHERE DEVELOPMENT IN MODERN UKRAINE

Abstract. One of the primary tasks of modern public policy is to ensure quality management of all spheres of social life, and the ultimate goal is to build a strong social state. The main attribute of which is the real absence of the poor and a working mechanism for the protection of socially vulnerable sections of the population. At the same time, the well-being of society is ensured not only by the redistribution of property in favor of others, but by stimulating and ensuring the active, proactive activity of all citizens. directly depends on the financial and economic state of the country, consists of active and passive components. Active social policy regulates labor relations, the labor market and employment, providing the population with jobs, passive policy is aimed at supporting socially vulnerable sections of the population.

Key words: public social policy, public administration, mechanisms of public administration, welfare state, social protection.

Постановка проблеми. Механізмами реалізації державної соціальної політики є обов'язкове та добровільне соціальне страхування. Пенсійне та медичне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності (внаслідок професійного захворювання чи нещасного випадку на виробництві, що спричинили втрату працездатності) є обов'язковим. Добровільне соціальне страхування – це страхування громадян, які займаються індивідуальною та підприємницькою діяльністю; за умови сплати до Фонду соціального страхування України страхових внесків мають право на всі види допомоги по державному соціальному страхуванню, встановлених для працівників, державних службовців та членів кооперативів. Механізмами реалізації соціальної політики є державна соціальна допомога (грошові виплати; субсидії та компенсації мало-забезпеченим верствам населення; державні соціальні гарантії; безкоштовне медичного обслуговування та доступ до освіти; доступне житло). Рівень зайнятості населення, в державному та приватних секторах, розмір заробітної плати, можливість надання безкоштовних соціальних послуг (освіта, охорона здоров'я, культура тощо), фінансова та юридична підтримка незахищених громадян, якість життя в цілому забезпечуються наявністю товарів і послуг, що надаються суспільству для забезпечення його власної життєдіяльності (Калмиков, 2022).

Інституційні зміни насамперед зумовлені невідповідністю структури та якості соціальних інститутів умовам суспільного розвитку та вимогам суспільній системі. Супроводжуються вони, як правило, періодами нестабільності, коли вже не працюють старі інститути, а нові ще не почали працювати. За таких умов зростає роль взаємодії державних і громадських інститутів у формуванні, реалізації та адаптації соціальних інститутів до нових умов суспільного розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Джерельну базу статті складають нормативно-правові акти, а питанням законодавчо-правового забезпечення публічної соціальної політики переймалися такі вітчизняні дослідники та науковці: Козоріз Г. Г., Коротич О. Б., Насібова О. В., Пирог І.С., Клименко А.Л., Малімон В.І., Балтачєєва Н.А.

Вцілому, автори сходяться на думці, що ступінь соціальної захищеності людини є яскравим показником розвитку якості життя та цивілізованості конкретного суспільства, рівня розвитку самої держави як гаранта задоволення потреб своїх громадян. І кожне підсилення соціальної

політики для розвитку якості життя має бути регламентовано нормативно-правовою базою.

Як зазначено в монографії «Державна соціальна політика як передумова економічного розвитку України» основними інститутами у сфері формування та реалізації публічної соціальної політики, виступають інститути: розподілу та перерозподілу суспільного продукту; зайнятості та охорони праці; соціальної сфери суспільства; демографії та соціального захисту населення; соціології та гармонізації соціально-економічних інтересів. Кожна з них включає відповідні соціальні суб'єкти політики, які керують процесами в межах своєї компетенції (Лопушняк, 2011).

Мета роботи – проаналізувати потенціал розвитку інституційного механізму публічного управління у соціальній сфері та публічну соціальну політику в сучасній Україні.

Виклад основного матеріалу. Трансформаційні процеси в світі та повономасштабна війна в Україні, супроводжуються негативними наслідками в усіх сферах життя суспільства та призводить до: виникнення соціально-політичних протиріч; зростання рівня конфліктності; зростання у соціальній напруженості в суспільстві та недовіра населення до влади. Для більшої частини населення основним критерієм успішності суспільства є саме його здатність вирішувати проблеми, що виникають. Тому дослідження інституційного забезпечення публічної соціальної політики є досить актуальним завданням як у науково-теоретичному, так і в практичному аспектах.

На думку Г.С. Лопушняка (Лопушняк, 2011, с. 11), загальний аналіз публічної соціальної політики держави вказує на суттєві проблеми, що виникають в даній сфері, значною мірою зумовлені концептуальною невизначеністю системи інститутів громадянського суспільства, впливу зовнішніх загроз, потребують дослідження в контексті інституційних змін публічного управління.

Як стверджує Президент Європейського комітету з соціальних прав Джузеппе Пальмізано (Захист соціальних прав внутрішньо переміщених осіб) починаючи з 2008 року економічна криза негативно позначилася на мало-захищених верствах суспільства. Заходи, вжиті урядами країн для подолання кризи, зокрема заходи жорсткої економії, непропорційно вразили незахищені верстви населення (бідних, людей похилого віку та хворих). Високі стандарти захисту соціальних прав суспільства та деякі основні характеристики соціально-орієн-

тованої держави під впливом сучасних небезпек у світі опинилися під загрозою. До цих небезпек потрібно віднести:

- зростання рівня бідності та безробіття (зокрема безробіття серед молоді);
- соціальна та економічна нерівність;
- відсутність інтеграції мігрантів або недостатня інтеграція;
- незахищеність роботи для багатьох категорій працівників;
- регресивні зміни у схемах соціального забезпечення та допомоги;
- скорочення державних систем охорони здоров'я та зростання вартості охорони здоров'я;
- глобальні проблеми, пов'язані з появою пандемії COVID-19;
- військове вторгнення Російської Федерації в Україну, що призвело до глобальної кризи, яка охопила продовольчу, енергетичну та фінансову сфери (Чалюк, 2022). Наявність ефективного механізму захисту соціальних прав людини за таких умов є надзвичайно важливим.

Розпочата Росією війна вже призвела до стрімкого зростання цін в світі та припинення постачання багатьох товарів з України через зокрема, відсутність авіасполучення та закритих портів. Наприклад ціни на нафту, пшеницю, метали зросли до рівня фінансової кризи в 2008 р. Так, лише за березень 2022 р. ціни у зоні євро зросли до 7,5%. “Енергетична інфляція” спричинила значне зростання цін на європейському просторі, який ще не відійшов від кризи, пов'язаної з пандемією. За прогнозами МВФ до кінця 2022 року європейські країни зіткнуться з: уповільненням економік до 3% , інфляцією – 5,5%, яка ще до російського вторгнення була високою для Європи рівні – досягнувши рекордних 5% (Занудна, 2022). МВФ очікує особливо негативних наслідків від припинення постачання російських енергоносіїв до Європи, називаючи найбільш вразливими країни Східної та Центральної Європи. Вже з другої половини 2022 року скорочення імпорту російських енергоносіїв серйозно вплине на економіку європейських країн. У той же час, що газу, то Європа зможе замінити альтернативними тільки 60-70% поточних російських поставок (Занудна, 2022).

Україна була одним із ключових постачальників продовольчої програми ООН, отримуючи до 40% пшениці. Цей факт уже ставить під загрозу постачання продовольства до Афганістану, Ємену та Північної Африки [30]. На думку економістів Світового банку, наслідки війни та Covid серйозно підірвали зростання доходів країн, як результат, приблизно 40% реальних

доходів на душу населення в цих країнах ніколи не повернеться до колишнього рівня та багатьом буде важко уникнути рецесії (Калмиков, 2022).

Як бачимо, внутрішні та зовнішні загрози соціальній безпеці держави не виникають без вагомих причин. Факторами впливу до виникнення *внутрішніх* загроз соціальній безпеці можна визначити:

- байдужість представників влади до соціальних потреб громадян;
- незавершеність низки важливих реформ (зокрема у сфері забезпечення національної безпеки, боротьби з корупцією);
- відсутність збалансованих інтересів між владою і суспільством;
- обмеженість ресурсів (насамперед фінансових) та їх неефективним використанням; *серед зовнішніх загроз* найвпливовішим є:
- посягання на територіальну цілісність країни;
- складна демографічна та соціально-економічна ситуація;
- недостатня компетентність представників органів влади та місцевого самоврядування;
- недостатня поінформованість суспільства про реальні чи потенційні загрози (небезпеки);
- недовіра населення до влади тощо [Національна стійкість в умовах мінливого безпечного середовища, с. 301, 302; Новікова, Сидорчук, Панькова та ін., 2018, с. 29, 30].

Науковці не можуть розглядати державну соціальну політику у відриві від глобальних змін і викликів, оскільки її основною метою є підвищення рівня соціальної безпеки та добробуту населення, що характеризується високим рівнем цільової спрямованості. Важко не погодитись з тим, що публічна соціальна політика базується на пізнанні закономірностей суспільного розвитку та виявленні глибинних тенденцій у всіх сферах суспільного життя, що визначають процеси самореалізації особистістю власного соціального потенціалу впливаючи на її соціальну безпеку, а також здійснення цілеспрямованого впливу на них суб'єктами регулятивної діяльності. До таких суб'єктів насамперед належать органи публічної влади (державного управління і місцевого самоврядування), які нині реформуються на засадах децентралізації (Коротич, 2016, с. 17).

Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується пошуком векторів політичного та соціально-економічного розвитку, відсутністю необхідних ресурсів для забезпечення гідного функціонування суспільних програм. За ефективною системою соціаль-

ного захисту та соціального забезпечення уряд країни оцінює та аналізує соціально-економічну ситуацію та задоволеність потреб населення, спрямовуючи наявні бюджетні кошти та інші ресурси на найкраще задоволення їхніх потреб. Головною ознакою соціальної політики країни виступає розвинуте громадянське суспільство, при функціонуванні якого реалізується гармонізація відносин між соціальними групами та державними інститутами.

Забезпечення соціальної політики країни координується і спрямовується Кабінетом Міністрів України через Міністерство соціальної політики України, органи місцевого самоврядування (їх виконавчі й розпорядчі органи) та місцеві державні адміністрації. Як головний центральний орган виконавчої влади, Міністерство соціальної політики України, компетентний у забезпеченні соціальної безпеки суспільства та держави, його функції визначені Положенням про Міністерство соціальної політики України та затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня № 423 2015 р. «Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України» (Постанова Кабінету Міністрів України № 423, 2015). В свою чергу, науковці досліджують соціальну державу в трьох аспектах: нормативному (конституційний принцип); науковому (ідея та відповідні концепції); емпіричному (реальна практика діяльності державних інституцій у сфері вирішення соціальних проблем).

Напрями реалізації політики на 2022-2024 роки в Україні базуються на:

- Цілях сталого розвитку України та Національній економічній стратегії на період до 2030 року;
- Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року;
- положеннях Програми діяльності Кабінету Міністрів України;
- програмах співробітництва з міжнародними організаціями;
- Угодах про асоціацію між Україною та Європейським Союзом;
- державною програмою стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, обмежувальних заходів щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки.

На основі аналізу нормативно-правових документів та підходів, щодо розуміння поняття публічної соціальної політики та з урахуванням парадигми її реалізації можна скласти струк-

туру соціальної політики в розрізі її основних підсистем.

Соціальна безпека часто розглядається вченими як інструмент оцінювання ступеню реалізації механізмів соціальної політики та інтересів громадян. Соціальна безпека України в критичному стані та потребує термінових управлінських дій. З одного боку, трагічні події, що відбуваються в країні сприяють згуртуванню українського суспільства, розкриваючи потенціал громадянської самоорганізації. З іншого боку – увага зосереджена на забезпеченні всіх складових національної безпеки. В сучасних умовах якісно оцінити стан та проблеми соціальної безпеки держави складно, але надзвичайно актуально, оскільки територія України зазнає ракетних обстрілів, снаряди влучають у цивільні об'єкти (школи, лікарні, церкви), йдуть обстріли забороненими видами зброї (фосфорними бомбами та касетними боєприпасами). За оцінкою уряду, вже зруйновано об'єктів інфраструктури (будівлі, дороги, мости, лікарні, школи) на суму щонайменше 100 мільярдів доларів США (Чалюк, 2022). Війна в Україні призвела до закриття більше половини підприємств, інші намагаються боротися за виживання. За оцінками Програми розвитку ООН, у разі тривалого конфлікту дев'ять із десяти українців опиняться на межі бідності, а всі досягнення України за часи незалежності – під загрозою.

В аналітичній записці «Загальний огляд гуманітарної ситуації в Україні» акцентується увага на посиленні гостроти гуманітарних потреб рядом з потенційними загрозами, зокрема: обмеження гуманітарного доступу до районів активних бойових дій та забезпечення безпечного доступу міжнародних гуманітарних організацій; обстріли та пожежі призводять до викиду небезпечних матеріалів у повітря (токсичного диму чи хімікатів) призводять до екологічних ризиків; ризики, пов'язані з мінами та вибухонебезпечними пережитками війни.

Висновки. Сьогодні, уряду для покращення стану соціальної безпеки та соціального забезпечення суспільства необхідно реалізувати механізми виваженої публічної соціальної політики, забезпечуючи якість життя населення, рівень захищеності кожного окремого громадянина надаючи можливість реалізувати себе та задовольнити всі свої соціальні потреби, а також шляхом активного використання новітніх виробничих технологій вносити зміни в структуру виробництва. Проте, як свідчить світова практика, необхідно пам'ятати, що незважаючи на наявність законів та інших правових доку-

Складові публічної соціальної політики

Політика доходів громадян	Підний рівень життя та матеріальний добробут населення; споживчий кошик
Державна політика у сфері регулювання трудових відносин	Умови зайнятості та оплати праці; охорона праці; соціальне страхування
Соціальний захист інвалідів та малозабезпечених верств населення	Пенсійне забезпечення; надання соціальних гарантій та допомоги
Галузі соціальної сфери	Освіта та наука; охорона здоров'я; культура та спорт
Соціо-екологічна політика	Створення сприятливих умов для життя, праці та відпочинок громадян
Соціальна інфраструктура	Житлово-комунальне господарство; логістика (транспорт) та дороги; зв'язок; торговельне та побутове обслуговування населення
Міграційна політика	Внутрішня та зовнішня міграція населення; вимушені переміщення (в тому числі, внутрішньо переміщені); захист прав та інтересів громадян України за кордоном
Політика щодо окремих верств населення	Сімейна та молодіжна політика; політика щодо недієздатних та літніх людей
Об'єкт соціальної політики	
Соціальні відносини	Сімейно-шлюбні та освітньо-виховні; соціально-трудова та житлово-комунальні
Процеси життєдіяльності соціуму	Природний та механічний рух населення; диференціація доходів; житлозабезпеченість населення
Суспільні потреби	Медико-демографічні; освітні та трудові; соціально-побутові
Суб'єкти соціальної політики	
На державному рівні	<i>Органи законодавчої влади</i> розробляють загальну стратегію публічної соціальної політики, приймають конкретні рішення в сфері соціального захисту населення, визначають мінімальний рівень соціальних гарантій з врахуванням економічних можливостей країни; <i>Органи виконавчої влади</i> відповідно до встановлених та ухвалених законів реалізують публічну соціальну політику
Соціальні позабюджетні фонди	Фонд пенсійного страхування; Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття; Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань; Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
Громадські організації, профспілки, політичні партії	Виконують «ідеологічну» функцію, представляючи інтереси окремих верств населення, сприяють досягненню угод з владою та роботодавцями
Роботодавці	Створюють робочі місця та відповідають вимогам щодо: умов та оплати праці, страхування, встановленим державними, регіональними та місцевими органами влади.
Інфраструктурний комплекс	Забезпечують безпосереднє надання відповідних послуг населенню
Пасивні суб'єкти соціальної політики	Організації охорони здоров'я та культури, банківсько-кредитні установи та страхові компанії – відповідають за доведення фінансових, матеріально-технічних, духовних й інших цінностей до об'єкта соціальної політики (людини)
Місцеві органи виконавчої влади та місцевого самоврядування	Забезпечують збереження мінімального рівня соціальних гарантій, розробляючи та впроваджуючи заходи соціальної політики з врахуванням специфіки конкретного регіону.
Недержавні суб'єкти соціальної політики	Громадські, благодійні, релігійні та інші неурядові організації та об'єднання, політичні партії, об'єднання, асоціації та фонди, профспілки, а також фізичні особи (професійні соціальні працівники, волонтери та благодійники, правозахисники, громадяни через участь в громадських ініціативах і об'єднаннях)

[складено за (Семенець-Орлова, 2011, с. 287)]

ментів, неможливо забезпечити 100% соціальне забезпечення суспільства.

Значно погіршилося надання основних адміністративних та державних публічних послуг. Здатність місцевої влади підтримувати мінімальний рівень послуг сильно обмежена, оскільки працівники залишили або не можуть отримати роботу. Навіть якщо населення безпосередньо не постраждає від бойових дій, воно стикається зі скороченням обсягів

послуг, перебоями або повним припиненням їх надання. Погіршується в містах, де ведуться активні бойові дії ситуація з водопостачанням, вивезенням відходів, охороною навколишнього середовища, транспортною інфраструктурою, телекомунікаціями, медичними послугами, екстреною допомогою, освіта, електроенергією та доступом до правосуддя. Ситуація ускладнюється збоями у функціонуванні банківської системи.

Безперечно, соціально-економічні наслідки війни відчують на собі ще не одне покоління наших громадян (Semenets-Orlova, Halytska, Klochko et al, 2019). Українські громадяни об'єдналися навколо влади, щиро вірячи, що після закінчення війни матимуть можливість трансформувати інституції країни та зможуть змінити систему управління країною.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням все більше категорій людей, у тому числі переселенців, потребують допомоги. Наприклад, протягом квітня – червня 2022 року уряд країни кілька разів змінював політику виплати матеріальної допомоги, збалансовуючи потреби суспільства та можливості державного бюджету. У зв'язку з поступовим скороченням категорій осіб, які отримують матеріальну допомогу – програми стають більш адресними. Водночас існує ризик, що громадяни, які дійсно її потребують, можуть опинитися поза програмою допомоги. Запровадження одноразової виплати у рамках програми «Підтримка» (у розмірі 6500 гривень) для працівників відбулося через тиждень після початку повномасштабної війни. Для цього громадянам необхідно було подати заяву в «Дію» та бути застрахованою особою, маючи підтвердження сплати за попередній єдиного соціального внеску квартал на територіях, де ведуться бойові дії.

Мінімізуючи збитки, уряд повинен структурувати економіку воєнного часу відповідно до безпекових ризиків. На даному етапі дії мають, відповідно, відрізнятися за регіонами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ: —

1. Державна соціальна політика як передумова економічного розвитку України [Текст] : монографія / Г. С. Лопушняк. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2011. 372 с.
2. Загальний огляд гуманітарної ситуації в Україні. Аналітична записка. О.Піщуліна Центр Разумкова К., 2022. 14 с. https://razumkov.org.ua/images/2022/07/05/2022_ANALIT_ZAPIS.pdf
3. Занудна А. Як вторгнення Росії обвалить бюджет України та вдарить по економіці Європи – прогнози МВФ. BBC України. 22 квітня 2022 р. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61190565>
4. Захист соціальних прав внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп: Європейська соціальна хартія, інші стандарти Ради Європи й практика адміністративних судів в Україні. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Dopovid_PalmizanoD_ukr.pdf
5. Калмиков О. Як війна Росії проти України робить світ біднішим: 10 фактів та прогнозів. BBC Укра-

їна. 12 червня 2022. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61774750>

6. Коротич О. Б. Реалізація державної соціальної політики України в умовах реформування публічної влади. Актуальні проблеми державного управління. 2016. № 2. С. 17–22. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2016_2_4
7. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 2022. 532 с.
8. Постанова Кабінету Міністрів України № 423 від 17.06.2015 року Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF#Text>
9. Семенець-Орлова, І. А. Сімейна політика: проблема наукової дефініції URL: http://www.rusnauka.com/7_NMIW_2011/Politologia/7_74867.doc.htm.
10. Семенець-Орлова, І. А. Криза сім'ї у постіндустріальному суспільстві: аналіз деяких аспектів деструктивного впливу на становище сім'ї сімейної політики сучасної соціальної держави. *Гілея*. 2010. Випуск, 39. С. 386-396.
11. Семенець-Орлова, І. А. Концептуальні засади державної сімейної політики: теоретико-практичний аналіз. 2012. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/37929>
12. Соціальна політика держави як регулятор розвитку соціальної сфери: теоретико-методологічні аспекти. *Проблеми економіки*. 2020. №1. С. 283–289. 9
13. Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки [Текст] : монографія / О. Ф. Новікова, О. Г. Сидорчук, О. В. Панькова [та ін.] / Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ; НАН України, Інститут економіки промисловості . К. ; Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 184 с. 10
14. Чалюк Ю.О. Глобальні соціально-економічні наслідки Російсько-української війни. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип.37. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1224/1179> 11
15. Semenets-Orlova, I., Halytska, N., Klochko, A., Skakalska, I., & Kosyuk, N. (2019). Information Exchange and Communication Infrastructure in the Public Sector. In *CMiGIN* (pp. 519-529).

REFERENCES: —

1. Derzhavna sotsialna polityka yak peredumova ekonomichnoho rozvytku Ukrainy [Tekst] : monohrafiia / H. S. Lopushniak. – Lviv : LRIDU NADU, 2011. – 372 s.
2. Zahalnyi ohliad humanitarnoi sytuatsii v Ukraini. Analitichna zapyska. O.Pishchulina Tsentrazumkova K., 2022. – 14 s. https://razumkov.org.ua/images/2022/07/05/2022_ANALIT_ZAPIS.pdf
3. Zanudna A. Yak vtorhnennia Rosii obvalyt biudzheth Ukrainy ta vdaryt po ekonomitsi Yevropy – prohozy

- MVF. VVS Ukrainy. 22 kvitnia 2022 r. <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61190565>
4. Zakhyst sotsialnykh prav vnutrishno peremishchenykh osib ta inshykh vrazlyvykh hrup: Yevropeiska sotsialna khartiia, inshi standarty Rady Yevropy y praktyka administratyvnykh sudiv v Ukraini https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Dopovid_PalmizanoD_ukr.pdf
  5. Kalmykov O. Yak viina Rosii proty Ukrainy robyt svit bidnishym: 10 faktiv ta prohnoziv. VVS Ukraina. 12 chervnia 2022. <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61774750>
  6. Korotych O. B. Realizatsiia derzhavnoi sotsialnoi polityky Ukrainy v umovakh reformuvannia publichnoi vlady. Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia. – 2016. – № 2. – S. 17-22. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdy_2016_2_4
  7. Natsionalna stiikist v umovakh minlyvoho bezpekovoho seredovyshcha : monohrafiia. – Kyiv : NISD, 2022. – 532 s.
  8. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy № 423 vid 17.06.2015 roku Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-%D0%BF#Text>
  9. Semenets-Orlova, I. A. Cimeina polityka: problema naukovoï definityi [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: http://www.rusnauka.com/7_NMIW_2011/Politologia/7_74867.doc.htm
  10. Semenets-Orlova, I. A. (2010). Kryza simi u postindustrialnomu suspilstvi: analiz deiakykh aspektiv destruktyvnoho vplyvu na stanovyshche simi simeinoi polityky suchasnoi sotsialnoi derzhavy/ Inna Semenets-Orlova. Hileia.–2010.–Vypusk, 39, 386-396.
  11. Semenets-Orlova, I. A. (2012). Kontseptualni zasady derzhavnoi simeinoi polityky: teoretyko-praktychnyi analiz.2012 <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/37929>
  12. Sotsialna polityka derzhavy yak rehulator rozvytku sotsialnoi sfery: teoretyko-metodolohichni aspekty. Problemy ekonomiky. 2020. №1. C. 283–289. 9
  13. Stan ta perspektyvy sotsialnoi bezpeky v Ukraini: ekspertni otsinky [Tekst] : monohrafiia / O. F. Novikova, O. H. Sydoruk, O. V. Pankova [ta in.] / Lvivskiy rehionalnyi instytut derzhavnoho upravlinnia NADU; NAN Ukrainy, Instytut ekonomiky promyslovosti . – K. ; Lviv : LRIDU NADU, 2018. – 184 s. 10
  14. Chaliuk Yu.O.Hlobalni sotsialno-ekonomichni naslidky Rosiisko-ukrainskoi viiny. Ekonomika ta suspilstvo.2022. Vyp.37. <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1224/117911>
  15. Semenets-Orlova, I., Halytska, N., Klochko, A., Skakalska, I., & Kosyuk, N. (2019). Information Exchange and Communication Infrastructure in the Public Sector. In CMiGIN (pp. 519-529).